

ייצג פון פריי

תולדות | עיונים | הערות

התחזקות | התעוררות | מכתבים

בעניני רביה"ק מברסלב זי"ע

מכתבי מוהרנ"ת - עלים לתרופה, עם מכתבים חדשים והוספות מכת"י
ביאורים וצינונים, הערות והארות

פרשת נשא
שנת תשע"ה

(קהלת א. ב) הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים וכו'. ר' מאיר כד סיים ספרא דאיוב הוה אמר סוף אדם למות וכו', אשרי מי שעמלו בתורה (ברכות יז), וכן שארי ספרי מוסר. אך עצות להציל את עצמו אפילו הפחות שבפחותים וכו', גילה אדמו"ר ז"ל, אשר אין דוגמתם, אשרי שיאחו בהם, יתר מזה אין פנאי להאריך עתה.

דברי אביך המצפה לישועה

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה.

להודיעני בבירור המקח מחטים. לכתוב לר' שמחה [אפשר ר' שמחה חתן הרב ר' אהרן אביד ברסלב תלמיד רביז"ל] שישלח לי מעות. כי זה כמה שלא שלח לי, וגם בהיותו בכיתו לא שלח לי מאומה, גם אם יוכל לכתוב עוד למי יודע ועשה מה שיוכל או להשתדל במקומו לטובת פרנסתי, כי השעה דחוקה, ייטיב ה' ברחמי.

סימן רכ"ז

בעזרת השם יתברך, יום ה' בלק תקצ"ו לפ"ק

אהובי בני חביבי, הנה הכנתי מכתב ללעמבערג הדבוק פה, והייתי מצפה שיוזמן לי עובר ושב לטולשין, ולא נודמן עד הנה, ואמרת לי לשלחו עתה ע"י הפאסט [אפשר הכוונה לשלוח מכתב לר' חיים הנזכר לעיל מכתב קל"ו, מוהרנ"ת דיבר עמו באריכות אודות להדפיס שמה ספרי רביז"ל. ור' חיים שלח מפעם לפעם מכתבים אודות זה ע"י מכתב קס"ג וקצ"ח, ואף בעת תוקף המחלוקת שהיה קשה מאד למוהרנ"ת לעסוק בזה עכ"ז אחז צדיק דרכו לעשות מה שביכולתו בנידון הדפסה, ובכל פעם ששמע אך שר' חיים ורצה לעסוק בזה הו"ל זאת לחיזוק גדול ושמחת הנפש].

והאפאסט נחוץ כי עתה סמוך לחצות על כן אי אפשר להאריך, וכבר הודעתך בעל פה שתראה לדבר עם בתי תחי' מרת חנה צידל, בתו של מוהרנ"ת דרה בעיר ברסלב עם בעלה ר' ברוך, שלעת עתה אין לה שום מקום לישיב כי אם כבראהליב מכמה טעמים. והנה שמעתי שבדעתך להיות פה בסמוך על כן אין להאריך כלל.

הנה מה שעובר עלינו בכל יום אי אפשר לבאר, גדולים מעשי ה' ונפלאותיו אשר רואים מרחוק בכל יום, ואנו מברכים בכל יום ג' פעמים (בכרכות שמו"ט) מצמיח קרן ישועה, על כן צריכין להאמין שכל מה שנעשה בעולם בכלל ובפרט, הכל הוא צמיחת קרן ישועה. וכפי התחזקות האמונה בזה, כן זוכין לישועה באמת גם באתגליא. ויש בלבי הרבה בזה, אך אי אפשר לבאר כל זה אפילו בפה מכל שכן בכתב, אך אף על פי כן צריך כל אחד להאמין בזה. והשם יתברך יגלה לנו ישועתו בקרוב נגילה ונשמחה בו.

ושלום לכל אנ"ש באהבה.

נתן מברסלב

סימן רכ"ה

ברוך השם יום ב' חוקת תקצ"ו לפ"ק

שלום לאהובי בני חביבי, הרבני מו"ה יצחק נ"י.

הנה היה בביתי גיסי מק"ק מייאסקיפקא. וגיסי ר' יונה הירש. ור' שמואל בר"מ מלאדיזין [אפשר הוא בן ר' מתת' מלאדיזין גיסו של מוהרנ"ת]. בעסק שידוך מפה, שבאו לפה אתמול. והיום בא גם גיסי ר' מתת' מלאדיזין. והכל מאת ה', ומי יודע דרכיו הנפלאים שמזמין מחשבה דיבור ומעשה בכל יום וכו', והכל רמזים נפלאים וכו' (ליקוימ ח"א סי' נ"ד).

והנה אין לי פנאי עתה להאריך כלל מחמת זה, ויקבל האגרת הרצוף פה לר"ש [לכאורה הכוונה ר' שמשון הגדול תלמיד מוהרנ"ת שדר בעיר טולשין]. ובודאי יקראנו ויבין רמזים גם לעצמו. ואם היית רואה מכתב ר"ש אלי היית רואה ושומע צעקת מרות ומרירות שקשה לשומעם, וכבר השבתי לו קצת כאשר תראה בעיניך. ותאמר לר"ש שאל יקפיד ששלחתי האגרת פתוח לידך, כי האמת שעלה על דעתי לחתמו בפניך, אך הסתכלתי במכתבו, שכתב שאשיב לו תשובה בתוך מכתבך. על כן הבנתי שאינו מקפיד עליך. גם אין ראוי לו להקפיד כלל על זאת, כי אנשים אחים אנחנו, וכולנו כאיש אחד בעוצם אהבתנו.

אשרי מי שלא יחלוק עצמו מאתנו, ואנו בכחו של זקן דקדושה כברוש רענן וכו', שכל הרוצה לזכות לשאוב מבאר מים חיים, דברים המחיינ את הנפש לעולמי עד ולנצח נצחים, יבא ויזכה. ואם המניעות מתטחין כנגדם כבריחי ברזל ודלתות נחשת, מה אעשה, גם אנכי יש לי מניעות לקרבו יותר ממנו, כידוע לכם בפרט עתה [הכוונה שבלאו הכי היה קשה למוהרנ"ת שבאו אליו אנשים לשמוע ממנו תורה בלימודים. עיין מכתב רל"א בהערות]. ייטיב ה' להבא. אך זה ידוע מכבר, ועכשיו ביותר, שאי אפשר לנו להתקרב ולהתוודע יחד, ולדבר דברי אמת מה שצריכין לדבר, כי אם על ידי שירת מניעות עצומות.

ועתה בני חביבי חזק ואמץ, ושמח נפשך בכל מה דאפשר, וחטוף ואכול, וחטוף ואכול, אכילה ושתייה ומלבושים של תורה ותפלה ומצות. וזכור היטב מה שאמר רבינו ז"ל (שיחות הרי"ן סי' כ"ג) אשרי מי שאוכל כמה פרקים משניות, ושותה כמה קפיטליך תהלים, ומתלבש בכמה מצות, כי חוץ מזה הכל הבל, ומה יתרון לאדם בכל עמלו וכו' (קהלת א. א). ואם כי הוא דבר ידוע לכל, צריכין לחזור זאת בכל יום, ולשמור הזכרון היטב לזכור בעלמא דאתי בכל יום בכלל ובפרט (ליקוימ ח"א סי' נ"ד), ואל יהיה בעיניך כישנים אלא כחדשים. ולא על חנם הזכירו אותנו רבותינו ז"ל בכמה לשונות כאלה לבל נישן את ימינו ח"ו [השווה לעיל מכתב רכ"ב], ואם כי הכל יודעין את צריכין לחזור ולזכור זאת בכל יום, ולא על חנם הזכיר לנו התנא זאת וכו']. ודוד המלך ע"ה אמר (תהלים לט. ז) אך הבל יהמיון וכו', אך הבל בני אדם כזב בני איש וכו', אך הבל כל אדם וכו'. שלמה המלך ע"ה צווח

[דייק מוהרנ"ת בלי יסורים "גדולים" כמ"ש במכתב רכ"ז ו"לפטור בלא כלום אי אפשר"]. והשם יתברך יעזרונו לפעול בקשתינו ברחמים בראש השנה הבע"ל, שנוכה להכתב ולהחתם לחיים טובים ארוכים ולשלום, לזכות על כל פנים מעתה לילך בדרך האמת אשר הורנו גאון עוזינו אדומור"ר זצ"ל.

דברי אביך המודה על העבר ומבקש על להבא, ומצפה לישועה

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה. ובפרט לידידי כנפשי המופלג מו"ה יעקב נ"י. [ר' יעקב מטולטשין מתלמידי מוהרנ"ת, רואים שכמ"פ לפני ראש השנה זירונו מוהרנ"ת בפרטיות שיתגבר על כל המניעות ויבוא על ראש השנה לאומאן, כי הו"ל לה' יעקב מניעות גדולות מחותנו ואביו להיות בכלל חסידיו ברסלב, ובפרט לבוא על ראש השנה לאומאן, ועיין מכתב רכ"ש בסוף המכתב].

ישועתינו תשגבך ותחוקך שתבא אתה גם אתה לאומאן על ראש השנה הבע"ל להיות נמנה עמנו. מה אומר לך ידיד נפשי, המאמין לו יחוש, בפרט כי ידעתי כי תהלה לאל לבך נכון וחזק בהאמת לאמתו, על כן אל תתרשל ח"ו מלקיים דברינו, כי העולם הזה צל עובר, וריוח כזה אין נמצא בעולם, ודי למבין בזה.

דברי אוהבו באמת לנצח המורו לטובתו הנצחית

נתן הנ"ל

סימן רכ"ט

ברוך השם, יום א' תבא תקצ"ו לפ"ק, נעמרוב

אהובי בני חביבי, קבלתי מכתבך הקטן על ידי הערל מוסר כתב זה, והמכתב מיום ו' באריכות עדיין לא ראיתי.

והנה הבילעט [רשיון מהממשלה שמוהרנ"ת יוכל לנסוע לאומאן, עיין מכתב רכ"ז - רכ"ח] עדיין לא קבלתי, כי נתמהמה קצת ביום ה', והייתי רוצה לשלוח עגלה בשביל זה ביום ו', ומחמת שהיה ערב שבת קודש נתעצל האיש המיוחד לזה, שבהכרח לגמור הדבר על ידו בעזרת השם יתברך. כעת בדעתי לנסוע ביום מחר אי"ה לברסלב, וכן ציוו עלי מברסלב כל אנ"ש, שכולם עומדים ומצפים שאבוא לשם לשלום, ובחסדו הגדול אקבל שם הבילעט בישועתו הנפלאה יתברך, ומשם אסע לאומאן אי"ה.

אם אפשר שיבא לברסלב בנקל ביום מחר אי"ה מה טוב, מן הסתם יהיה לי לינת לילה שם בברסלב, וה' הטוב יעשה. וכאשר החל חסדו כן יגמור בעדינו לבא לאומאן לשלום חיש קל מהרה, ולפעול שם כל בקשתינו לטובה. ונוכה שאשוב מהרה לשלום לביתי לברסלב לשבת שם בשלוחה והשקט, ויראו שונאינו ויבושו, ויקוים מהרה (תהלים ג, יא) אויבי ישובו יבושו ר'גוע (ר"ת אי"ה, עיין ליקו"מ ח"א סי' רע"ט).

דברי אביך הטרוד מאוד ומצפה לישועה

נתן מברסלב

ושלום לכל אנ"ש באהבה רבה. נפלאתי שלא כתבת לי שום תשובה מר' יעקב אודות נסיעתו לאומאן [עיין מכתב רכ"ח]. בשעה זאת בא לביתי ידידי ר' אברהם בער שיחי' [ר' אברהם בערניו מטשעהרין נכד רביז"ל, נגיד ועשיר מפורסם], והביא לי מכתבך הראשון באריכות, והיו לי לנחת.

נתן הנ"ל

מכתבים שנת תקצ"ז

סימן ר"ל

בעזרת השם, יום ה' שם ה' תקצ"ז לפ"ק, ברסלב [עיין ליקו"מ ח"ב סי' ס"ז טעם שיום החמרת של יום הכיפורים נקרא "שם ה'" גאט"ס טאג, ומוהרנ"ת מזכירו בהמשך המכתב, ולכן דייק מוהרנ"ת בכל פעם שכתב מכתב ביום זה "שם ה'". ע"ע לעיל מכתב ג"ט].

בני חביבי. עד הנה עזרנו רחמיו העצומים, שיצאתי ובאתי לשלום מנעמרוב

סימן רכ"ז

ברוך השם, מוצאי שבת עקב תקצ"ו לפ"ק.

בני חביבי קבלתי מכתבך, והיה לי לנחת בראותי עוצם תשוקת רצונך הטוב. ועתה מאל"ך תבין שאין הזמן גורם להשיבך, כי מוסרי כתב זה נוסעים מיד אחר הבדלה. אך מעוצם תשוקתך לראות מכתבי, הוכרחתי עצמי לכתוב לך מעט דברי אלה.

ואשר אתה חושב מהיום על נסיעת ראש השנה. אם אמנם יפה שיהיה ראש השנה במחשבה כל השנה כולה. אבל שיהיה לך צער עתה מהמניעות, בזה לא צדקת, כי כבר דיברנו שאין לחשוב מיום לחבירו. ובפרט שלדעתי בעזרת השם יתברך לא יהיה לך עתה יסורים ח"ו כמו אשתקד, ולא פחות מהם, ולפטור בלא כלום אי אפשר [בסוף שנת תקצ"ה היתה המחלוקת על מוהרנ"ת בעיצומה ור' יצחק בן מוהרנ"ת התגבר על כל המניעות ובא ברנה על ר"ה באומאן, ולבסוף ראו בחוש שכל המניעות והעיכובים של ר' יצחק נתהפכו לנעימות, ושנאו לא יכלו להרע לו וגם אויביו השלימו אתו, כמסופר במכתב ר"ג ובהגהות שם, ולכן גם בשנה הבאה דאג ר' יצחק מה יהיה אודות ראש השנה, אמנם מוהרנ"ת חיזקו שאין לו לדאוג על מניעות שעדיין לא באו, כי מי יאמר שיבוא]. **אדרבא ראוי לך לשמוח** מאד מה שימי ראש השנה ממשמשיך ובאין, ותזכה להיות על ציון הק'.

וכבר דברתי שמה שאני יודע שצריכין לעשות בלי ספק, אינו נחשב כלל יסורים ומניעות כלל, בפרט לחשוב מה שיהיה אחר כך. ואין להאריך בזה, כי כבר שברת הרבה מניעות. וקויתי לה' שעתה תסע בנקל בעזרת השם יתברך על ראש השנה הבע"ל. השם יתברך יזכני לקבל בילעט מהרה [כתב אישור שמוהרנ"ת מותר לו לנסוע על ראש השנה לאומאן, כי בהיות שהמתנגדים מסרו את מוהרנ"ת בשנת תקצ"ה נסע על ראש השנה שנת תקצ"ו לאומאן בלי רשיון, ובאו אנשי חיל מהממשלה בערב ראש השנה בהיותו משתטח על הציון הק', ורצו ליקח אותו לתפיסה, ובנס ניצול מהם כמסופר לעיל בפתיחה לשנת תקצ"ו. לכן השתרל מוהרנ"ת בשנה הזה שיגיע הרשיון בעתו ובזמנו כדי שיוכל לנסוע על ר"ה שנת תקצ"ו בלי מנוע, ועיין במכתב שאח"ז מכתב רכ"ח שאכן הגיע רשיון כזה למוהרנ"ת. וע"ע מכתב רנ"ד]. **ואזכה להיות בקרוב שם באומאן.**

יתר מזה אי אפשר להאריך כלל, בפרט שמוסר כתב זה אמר שתהיה בעצמך בסמוך פה. יתר מזה תשמע ממוסר כתב זה.

דברי אביך המצפה לישועה

נתן מברסלב

סימן רכ"ח

בעזרת השם יתברך, אור ליום ה' כי תצא תקצ"ו לפ"ק, נעמרוב

אהובי בני חביבי, עד הנה עזרנו רחמיו יתברך, שתהלה לאל בזה היום בשרו אותי שיתנו לי בילעט. כי הגיע התשובה מקאמיניץ ליתן [עיין מכתב רכ"ז]. טוב להודות לה' אשר עד כה עזרנו, כן יוסף ה' להושיענו מכל צרותינו, ויושיבנו מהרה לשלום לביתי לברסלב [עיין מכתב קצ"ז]. וירום קרנינו למעלה. ויראו שונאינו ויבושו. ולה' הישועה, כי יש לנו תהלה לאל על מי לסמוך.

והנה עתה אני מקוה לקבל הבילעט בעזרת השם יתברך בשבוע זאת, ואז אסע לאומאן אי"ה אחר שבת הסמוך הבאה עלינו ביום ג' או ד' פ' תבא הבע"ל. השם יתברך ירחם עלי ויביאני מהרה לשם לשלום מהרה. יתר מזה אין פנאי להאריך, כי מוסר כתב זה נחוק.

ויקבל קונטרסים [כנראה שהם חידושי תורה שרשמם מוהרנ"ת לעצמו, שמהם נעשו אח"כ ספריו הק' ליקוטי הלכות] מכתב ידי וישמרם אצלו, כי הם דברים יקרים מאד מפז ומפנינים כידוע לך, גם יראה להביא לי לאומין צעטיל שיהיו נרשם בו כל הספרים בכתיבת ידי שיש אצלם בטולטשין, הן אשר בביתו הן אשר אצל שאר אנ"ש, כי מאד מוכרח לי לידע בפרוטרוט, ואל יתעצל בזה [עיין מכתב רי"ח]. ועתה תתחוק בישועת ה' אשר עזרנו עד הנה, ותצפה לישועתו תמיד שיוכך לבא לאומאן על ראש השנה הבאה עלינו לטובה בלי יסורים גדולים

והנה עד הנה עורני רחמיו ית' שהיה הכל על נכון בעזרת השם יתברך, וגם תהלה לאל שמחננו קצת בשמיני עצרת ושמחת תורה, ובשבת בראשית, ודברנו דברי אמת, והכל בשלום תהלה לאל. מי יתן שיגמור השם יתברך ישועתו, שאשוב לביתי לפה לברסלב בשלום מהרה.

ומגדל הטרדא ונחיצת מוסר כתב זה אי אפשר להאריך כראוי, ועוד חזון למועד להרחיב הדיבור יותר.

דברי אביך המצפה לישועה

נתן מברסלב

המעות שלי שבידו יראה לשלוח מהרה לפה ליד אחיך ר' שכנא נ"י, כי מאד מוכרח לי, כי כבר כלה המעות שבידי, והשעה דחוקה ולה' הישועה.

סימן רל"ב

יום ד' ראש חודש חשוון תקצ"ז לפ"ק, ברסלב

אהובי בני חביבי, מכתבך קבלתי בשעה זאת. וכל יום אתמול הייתי עומד ומצפה לראותך, ולא איסתייע מילתא [עיי' מכתב רל"א אם יוכל בניקל לבוא לפה יום מחר מה טוב]. ומה לעשות כי מניעות הפרנסה משתטחת מאד בכל פעם. אך טוב להודות לה' שרצונך חזק אל האמת, ובעזרת השם יתברך עוד חזון למועד, ובוודאי נתראה פנים בקרוב, ובא תבוא ברנה בעזרת השם יתברך. והנה היום בבוקר עבר במחשבתי לכתוב לך מחדש אשר בלבבי, אך כעת טרידנא טובא.

והכלל שצריך אתה לחשוב בכל יום כאלו היום נולדת, וכאלו אין לך בעולם כי אם אותו היום בלבד, ולבלי להטריד מחשבתך על העבר ועל להבא [ליקו"מ ח"א סי' רע"ב]. ואם אמנם אתה עוסק במשא ומתן וצרכי פרנסה שהוא על להבא, אף על פי כן העיקר הוא היום הזה שאתה עומד בו, כי אינך יודע מה יולד יום. ויש בזה הרבה לדבר, וכבר שמעת הרבה בזה, ובכל יום יהיו בעיניך כחדשים. ומה מאד אנו צריכים לשמוח בחלקינו על עוצם חסדו שהבדילנו מכמה טעותים ועצות נבערות וכו' [בליקו"מ ח"א סי' ס"א ש"ע] שמסמיכין רבי שאינו הגון אין לו עצה שלימה וכל עצותיו בבחינת עצות נבערות [ישעיה יט]. ואי אפשר לבאר על פני השדה, בפרט בעתים הללו.

חזק בני ואמץ, כי ה' אתך גם עתה. וכל תשוקת לבבך הטוב הכל נרשם למעלה לטובה, מכל שכן כשאתה זוכה להוציא מכח אל הפועל, לדבר בפה מלא הכיסופין הטובים שלך בכל יום, שזה העיקר [עיי' בליקו"מ ח"א סי' ל"א] וסי' ס"ה. והשם יתברך מתאוה גם לתפילתך ושיחתך, ואין שום דיבור נאבד. חזק ואמץ בתורה ותפלה ושיחה לפניו יתברך, כל מה שתוכל לחטוף בכל יום ובכל עת, בין הרבה בין מעט, כי אחד המרבה ואחד הממעט וכו' [פנחות קי. ועיי' בה"ש או"ח סי' א' שזה קאי הן בתורה והן בתפלה].

והנה אני מתעכב פה זה יום ד', והיום או מחר אם ירצה ה' אסע לביתי [במוצאי ש"ק פ' בראשית באה מוהר"ת עוה"פ לברסלב "לפקח על עסקי מכמה טעמים", ואח"כ נסע לביתו לנעמרוב. ועיי' מכתב רל"ג]. ועדיין לא עשינו מאומה בעסקינו, וכאשר תהיה אצלינו אם ירצה ה' אספר לך הכל. כעת אנו משליכים יחינו רק על השם יתברך לבד שהוא יורה אותנו הדרך הישר והעצה הטובה, באופן שאזכה לשוב לביתי לפה לשלום. יתר מזה אין פנאי להאריך.

דברי אביך המצפה לישועה.

נתן מברסלב

האשה שרה יצאה במיאון, אחר הבטחתה להיות בביתך (פה) [כי רבים דברו על לכה שאין טוב לפניך להיות בביתך, ובקשה ממני מאד שתמחול לה, כי אמרה שיש לה צער גדול מזה, אך אי אפשר לה להיות אצליך בעירום ובחוסר כל, ומאין תלביש את בנה ואת עצמה ומבקשת שתיכף תשלח את בנה פנחס יהושע לפה, והיא תשלם שכר עגלה, והנה אני מבין מרחוק שיש לך צער גדול מזה, אך מה לעשות, ובוודאי הכל לטובה, ובאמת

לאומאן, ומאומאן לטעפליק על שבת תשובה, ומשם לפה ברסלב, ושבתתי פה שבת שבתון יום הכיפורים האיום והנורא מאד. מי ימלא גבורות ה' וכו' [תהלים ק"ב, א] אילו כל הימים היו וכו'.

ולה' הישועה והתקוה שאשוב לפה לביתי בקרוב בנפלאותיו וחסדיו הרבים, אשר לא תמנו ולא כלו [בכל הזמן ששהה מוהר"ת בגולה בנעמרוב היה דעתו לחזור לביתו ולעירו לברסלב, ולא הסיח דעתו ממנה, באשר ששם היה מטורפולין של חסידות ברסלב, ומוהר"ת הו"ל שם הרבה חסידים ואנשי מעשה, ולכן מוכיר בכל פעם תקוות לשוב, עיי' לעיל מכתב קצ"ו. ונראה לכאורה שזהו הסבה שבא עכשיו מוהר"ת לברסלב ושהה שם על יום כיפורים, כדי לעסוק בזה, וזה שרומז במכתב רל"א "לפקח על עסקי". כי נראה שמשך שנת תקצ"ו התחיל קצת לשקוט המחלוקת לכן התחילו אנ"ש לעסוק בזה, וכן מרומז בסוף מכתב רל"ב "אנו משליכים יחינו רק על השם יתברך לבד שהוא יורה אותנו הדרך הישר והעצה הטובה, באופן שאזכה לשוב לביתי לפה לשלום". ואעפ"כ בכל משך שנת תקצ"ז היתה מחלוקת על מוהר"ת, ובפרט בעת שהמתנגדים ראו שאנ"ש מתאספים אצל מוהר"ת ועיר שם ועיר שם עיי' מכתב רמ"ב 'וגם עתה חלילה שיבא אדם לביתי על שבת קודש כי אם בימי החול, כי מתפארים שימסרו ח"ו, ושם במכתב רמ"ג "בשבת העבר היו אצלי ד' אורחים כשרים". ועיי' בהערות למכתב רנ"א. ולעיל מכתב רכ"ה "אנכי יש לי מניעות לקרבו יותר ממנו, כידוע לכם בפרט עתה"]. **כאשר אנו רואים בעינינו, ויותר מהמה הנסתרות לה' אלהינו חסדיו הנעלמים חסדי חנם, מהאוצר מתנת חנם שממשיך הפראטיק הגדול [עיי' ליקו"מ ח"ב סי' ע"ח], שאנו זוכים לידע ממנו מעט דמעט קט, מי יבין עוצם גדלו ורוממתו.**

והנה בשעה זאת סיבב השם יתברך שקראתי לבני שכנא שיחי מריבוי טרדותיו [בנו בכורו של מוהר"ת, דר בברסלב], ובא אצלי והראה לי מכתבך שכתבת אליו, וזה סיבב שכתבתי לך עתה דברי אלה המועטים, המחזיקים הרבה, מתוך חבילי חבילות טרדותי עתה מכמה צדדים. ותהלה לאל שבתתי פה יום הכיפורים הקדוש בשלום ושלחה באין פגע, ותהלה לאל הכל על נכון מעם ה', ומיום צאתי מנערוב עד הנה [בעת המחלוקת לא הו"ל למוהר"ת מנוח לכף רגלו, ולפעמים בעת שבא לכפר נתאספו בני עולה ורצו לשלוח ידם בו, ועיי' לעיל מכתב ר"ב מה שאירע לו אחר ר"ה שנת תקצ"ה, ולכן הו"ל למשיב נפש שבכל הדרך לא אירע לו שום דבר רע]. **השם יתברך ירחם עלינו וישיבנו לשלום לפה, ומכאן לארץ הקדושה.**

יתר אין פנאי להאריך כלל. ושמו הגדול יתברך יגדל נא על ידינו, ואלמלא לא אתינא לעלמא אלא לשמוע הטעם שנקרא יום הזה שם ה' [ליקו"מ ח"ב סי' ס"ה] ד"י, ואם תזכה תשמע ממני בזה הרבה, וכל דברי שכתבתי עתה הכל נובעים מזה.

מי יתנך בני בתוך פנימות מוחי ולבבי בתוך השיעור שבלבבי, היית מבין מעט גדולת השם יתברך ונוראותיו ונפלאותיו וחסדיו עד בלי די, מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב.

נתן מברסלב

סימן רל"א

בעזרת השם יתברך, יום א' נח תקצ"ז לפ"ק, ברסלב

בני חביבי. השליח מאתך בא לפה לבית הצדקת מרת אדיל תחי' [הצד' מרת אדיל בת רביז'ל, בית מגורה היה בברסלב, וכנראה שמוהר"ת התאכסן אז בביתה] בהיותי יושב על השולחן בסעודת שחרית, וקבלתי מיד מכתבך הנשלח על ידי בני ר' שכנא נ"י [עיי' במכתב רכ"ט]. ומאד החייתי את נפשי במכתב בתי וחתני שיחי' [בתו מרת חנה צירל, וחתנו הר"ר ברוך, דרו בעיר בראהליב מקום אביו הרה"ח ר' שלמה]. ומכתבך מיום ה' עדיין לא קבלתי.

והנה במוצאי שבת זה תיכף אחר הבדלה נסעתי לפה [לקבלת ברסלב]. לפקח על עסקי מכמה טעמים, ולפי דעתי אתעכב פה עד יום ג' הסמוך הבע"ל, על כן אם יוכל בנקל לבא לפה ביום מחר מה טוב. וכעת אין דעתי צלולה כלל להרחיב בדברי אמת וחיבה, ויקבל המכתב לחתני נ"י וישתדל לשלחו על ידי איש בטוח, וגם יוסיף לכתוב בעצמו כרצונו, ויודיעני אם שלח מכתבי לידם לבראהליב, כי הוא מצוה גדולה, כי ידעתי שהם מצפים מאד לראות מכתב מאתי.

אותנו לשום לב לדברי רבותינו ז"ל שהזהירנו גם כן בפרשת קריאת שמע על פסוק (דברים ה, ו) אשר אנכי מצוך היום, ככל יום יהיה בעיניך כחדשים, כמובא בפירושו רש"י ז"ל (נה לשון רש"י: לא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה שאין אדם סופנה, אלא כחדשה שהכל צריך לקראתה (ספרי). ויטגמא מצות המלך הבאה במכתב) וכן על פסוק (דברים כו, ט) היום הזה נהיית לעם וכו' (פירש"י בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בכרית). וכן רמזו לנו לפרש בעצמינו בכל מקום שכתב "היום" באזהרת קיום התורה והמצות, שהכוונה כאלו היום נצטוינו מחדש. והוא אזהרה גדולה מאד. וצריכין לחזור זאת הרבה בכל יום ובכל שעה, כי גם בכל שעה נעשין חידושים נפלאים, מכל שכן בכל יום, ובכל שבוע וחדש, מכל שכן בכל שנה ושמיטה וכו'. [עיי' לעיל מכתב צ"ב. וע"ע מכתב ש"ד, וש"ע באריכות].

[ובפסיקתא וזמרתא ע"פ: אשר אנכי מצוך היום וז"ל: (ואתנתו, ו) אשר אנכי מצוך היום, יהיו חביבין בעיניך כאילו היום ניתנו חדשים לפניך ולא תקון משמיעתם. (הובא בשל"ה מסכת שבת פרק נר מצוה אות מ"ו). ועיי' מדרש תנחומא עקב (ס"ז) כל המצוה אשר אנכי מצוך היום, כל המצוה אשר אתה עושה אמור כאלו היום שמעת בסיני ממש, שכן כתוב אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות ע"כ. וברש"י (שמות יט, א) ביום הזה. לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו ע"כ. וע"ע תנחומא החדש (יתרו סי' יג, לעיי' בהגהות שם) ביום הזה באו מדבר סיני, כי ביום הזה באו, אלא כשתאה לומר, אל יהו בעיניך ישנים, אלא כאילו היום הזה ניתנה, ביום ההוא אין כתיב כאן, אלא ביום הזה ע"כ. וז"ה בפסיקתא דר"כ (פ"ב סי' כ"א). המכתב הזה היה יקר בעיני מוהרנ"ת כמ"ש במכתב רל"ד].

ואפשר שמעת מה שאמרתי בעתים הללו על פסוק (איכה ג, כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך. שהוא מדבר מענין ההתחדשות הדעת בכל יום. ואמרתי בחסדו יתברך, שאפילו אם אין האדם זוכה לראות ולהבין עוצם נפלאות ההתחדשות בכל בקר, צריך על כל פנים להאמין באמונה רבה, שבוודאי נתחדש נפלאות בכל יום, כמו שאומרים (בכרכת יוצר בשחרית) עושה חדשות וכו'. וזהו חדשים לבקרים רבה אמונתך, שצריך שיהיה לו אמונה רבה להאמין שבכל יום ובכל בקר הוא ית' עושה חדשות הרבה, בבחינת חדשים לבקרים, והבן.

[ענין זה להאמין שהחסדים מתחדשים בכל יום, ושוהו פי' הכתוב חדשים לבקרים רבה אמונתך, מבואר בכ"מ במכתבים, ושנה במכתב רל"ד "ותקיים אשר דברנו הרבה שצריכין להאמין שהשם יתברך עושה חדשות בכל עת, ובמכתב רמ"ב "ואף על פי כן עדיין חסדו גבר עלי גם כן וכו', חדשים לבקרים וכו' (איכה). שהחסדים מתחדשים בכל יום, כאשר דברנו הרבה בזה בעזרת השם יתברך, ובמכתב רמ"ו "אני מאמין שבכל יום ויום נעשין חידושים נפלאים וגוראים", ובמכתב רמ"ט "אני מאמין באמונה שלימה בכל זה שכתבתי לך, כי החסדים מתחדשין בכל בקר כמו שפירש רש"י על פסוק חדשים לבקרים רבה אמונתך, שנכתב אחר חסדי ה' כי לא תמנו וכו', וכאשר דברתי הרבה בזה בחורף העבר, ובמכתב רנ"א "חסדי ה' כי לא תמנו וכו' חדשים לבקרים רבה אמונתך (איכה). שהחסדים מתחדשים בכל בוקר כמו שפירש רש"י שם, וצריכין להאמין בזה בכל יום", ובמכתב רס"א "גדולים מעשי ה' ונפלאותיו וחידושיו בכל יום, מעט מעזיר יכולין לראות מרחוק, ויותר מזה צריכין להאמין, כמו שדברנו מזה על פסוק (איכה ג, כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך. וגם דיבורים אלו צריכין לחדש בכל יום, לעורר עצמו בכל דבר לראות פועל ה' ומעשי ידיו המתחדשים בכל עת בנפלאות החדשות".

כוונת ההערות והציגונים בכדי להבין את המכתב הק', וברצוננו בעז"ה להדפיס כל המכתבים עם ההערות כדי לזכות את הרבים, לכן נשמה לקבל באמייל מן הקוראים היקרים "הארות" בין על דברי מוהרנ"ת ובין על דברינו כדי שיצא מתחת ידינו דבר נאה ומתוקן, ויאשר כוונתם למפרע

למכתבים למערכת, וכן לכתוב מאמרים להופיע בזה עט סופר, אן להערות, וכן מי שברצונו שייגע לו העט סופר על יד האימג'ל, יפנה: **CONGHVPRINTING@GMAIL.COM** אן להפעקס: **845.781.6701** להודיעה על מול טוב לאנ"ש, יש לשלוח הודעה (עד יום ג' בשעה: 9:00 בבוקר):

כשמעתי זאת ביום ב' לא הוטב בעיני הדבר כלל מבי' הצדדים). ולדעתי אף על פי שעתה יש לך צער גדול מזה, מחמת שאין משרתת מצויה, אף על פי כן בוודאי השם יתברך יעזור לך ותמצא כרצונך, ואז תודה לה' על שמאנה בזה, כי הוא לטובתך. ואם ירצה ה' כשתהיה אצלי אדבר עמך גם מזה. כי כל הלכות דרך ארץ הכל נוגע וכלול בעבודת ה', כי היום כלול מתורה ודרך ארץ, והם כלולים זה בזה, כאשר יוכל כל אדם להבין בעצמו.

ובכל הדברים אין שום עצה כי אם להמתין לישועתו ית'. ובתוך כך לבקש מהשם יתברך שיומין לו מה שצריך, הן דבר קטן ודבר גדול, כל פרטי צרכי אכילה ושתייה, ומלבושים ודירות, וכלי אכילה וכלי הבית, ומשרתים ושכר לימוד וכו'. אין עצה ותחבולה כי אם להשליך יהבו על השם יתברך, שיומין לו מה שצריך. ואם צריך איזה עשייה ועצה ותחבולה לזה [ותפלל] שיומין לו השם יתברך ויורהו העצה הטובה בעתו ובזמנו, כי בכל הדברים צריכין עצה טובה, כי בכל הדברים יש ספיקות וחלוקת העצה הרבה, עד שאי אפשר לשית עצות בנפשו, כי אם לסמוך עליו ית', ולבקש מלפניו שירחם "ויתקננו בעצה טובה מלפניך" (בכרכת השכיבונו בתפלה ערבית). [עיי' שיחות הר"ן סי' רל"ח אלו התיבות של "ותקננו בעצה טובה מלפניך" צריכין להתפלל בהתעררות גדול ובכוונה גדול מעומקא דלבא מאד, כי זאת היא תפלה יקרה מאד מאד, כי מאד צריכין לבקש רחמים מהש"ת שנוכה שיתן לנו השי"ת עצה טובה שנוכה לידע איך להתנהג וכו', ודבר זה מובן מאד לכל מי שרוצה ליכנס בעבודת השם שצריכין לבקש מאד מהש"ת על זה שנוכה לעצה טובה מלפניו יתברך].

דברי אביך אשר עוצם אהבתך ותשוקתך הטוב אלצוני לכתוב לך עתה דברי אלה. ועיני מצפות להשם יתברך שתחיה נפשך בזה, אונ טאקי פארט האפ, כי תהלה לאל יש לנו אב זקן וכו', ויש לנו על מי לסמוך תהלה לאל, והכל הבל הכל הבל, אך הכל בני אדם כוב בני איש. אבל חידושי תורה שקבלנו בדור הזה חידושים אמתיים כאלה וכו', הם דברי אלהים חיים, דבר אלהינו אשר יקום לעולם וקושטא קאי.

נתן הנ"ל

סימן רל"ג

המכתב הזה היה יקר בעיני מוהרנ"ת כמ"ש במכתב רל"ד ברוך השם, יום א' ויצא תקצ"ז לפ"ק.

שלום לאהובי בני חביבי הותיק, מו"ה יצחק שיחי. **מכתבך** קבלתי ביום ג' חיי שרה. והיום חזרתי וקריתי אותו, ונהנתי מאד מצוף נועם אמרותיו הנאמרים מקירות לבו, ואין כפי מלה להשיבו עתה. אך מעוצם תשוקתו למכתבי אני מוכרח למלאות משאלותיו.

וכבר הקדים במכתבו לכתוב מאשר בלבבי עתה, כאשר שמעת מעט מפי ר' דוד [מטולטשין, מתלמידי מוהרנ"ת] מענין ההתחדשות, שבכל יום ושעה נעשין חדשות לגמרי. ויותר מזה יש בלבי מזה, ובחסדו הנפלא אשר מחדש בטובו בכל יום וכו', כבר כתבתי מזה. והכל כלול במה שהזכיר הוא ז"ל בקול רם (שיחות הר"ן סי' נ"א), וגער בנו ואמר בזה"ל: אלט טאר מען ניט זיין. ובוהו הקיץ

שיעורים אויף אידיש אין ספר ליקוטי מוהר"ן!

לימוד ספה"ק ליקוטי מוהר"ן בכל יום
מען קען הערן אויף "אוצרות ברסלב" יעדן טאג א
עמוד בספה"ק ליקוטי מוהר"ן
718-855-2121
געלערנט "אויף אידיש" מיט א קלאהרין הסבר, לויט די מפורשים און לויט ווי עס איז מבואר אין ליקוטי הלכות
חזקו ואמנו אחוי ללמוד ספריו "בכל יום", ולעיי' ולחפש בהם למצוא בהם בכל פעם עצות להציל נפשכם (ע"ל"ת מכתב ש"א)